

АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Почуєва Валентина Вікторівна,

кандидат педагогічних наук, доцент

Харківський національний університет внутрішніх справ

м. Харків, Україна

Анотація: У статті розглядається проблема активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів вищих навчальних закладів шляхом використання проектної технології, що передбачає як посилення практичної спрямованості освіти, так і розвиток особистісних якостей студентів, а також сприяє формуванню професійної компетентності майбутніх фахівців.

Ключові слова: активізація, проектна технологія, професійна компетентність, інтеграція, саморозвиток.

Підвищення професійної компетентності майбутніх спеціалістів вимагає активізації їх навчально-пізнавальної діяльності до максимально повної реалізації внутрішнього потенціалу в професії. Активізація навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах через сучасні технології сприяє отриманню систематизованих знань, умінь та навичок, а також формуванню активної життєвої позиції щодо професійного самовдосконалення і саморозвитку.

Одним з перспективних напрямків в плані вирішення цього завдання є використання методу проектів. Метод проектів – засіб навчання, коли студенти набувають знань, умінь і навичок, а також метапрофесійних якостей у процесі планування й виконання практичних завдань, що поступово ускладнюються. За визначенням А.О. Вербицького, метод проектів є технологією, яка дозволяє формувати педагогічні ситуації на основі різного предметного змісту. [1]

Основна мета методу проектів – інтегрувати професійну підготовку з різних навчальних дисциплін для встановлення більш міцних міжпредметних зв'язків, а також для більш тісної взаємодії теорії з практикою в педагогічній діяльності. Виховна цінність методу проектів полягає у використанні самостійної проектувальної діяльності студентів як важливого засобу їх професійного становлення та формування таких особистісних якостей, як працездатність, цілеспрямованість, креативність, комунікативна культура.

Метод проектів дозволяє вирішити такі методичні завдання: актуалізувати міжпредметні зв'язки у процесі навчання; більш повно реалізувати взаємозв'язок теорії та практики в навчально-професійній діяльності; підвищити рівень засвоєння знань і умінь; підвищити активність студентів як суб'єктів навчального процесу, підсилити роль самоосвіти, самонавчання, саморозвитку; цілеспрямовано формувати професійну компетентність. [2]

Характерними особливостями методу проектів є інтегрованість, проблемність і контекстність. Інтегрованість означає оптимальний синтез концепцій засвоєння знань і теорій, що склалися у системі освіти. Проблемність характеризує проблемний характер методичних задач, що розв'язують студенти. Контекстність означає інтеграцію навчальної, наукової та практичної діяльності майбутніх фахівців. [3]

Необхідно наголосити на специфіці тематик проектів, які не рідко є прикладними задачами, спираються на нормативні правові акти, а часто і на матеріали реальних організацій юридичної або правоохоронної спрямованості, наприклад, такі проекти як «Ювенальна юстиція і профілактика правопорушень», «Роль поліції в ювенальній юстиції», «Інформаційна система криміналістичного обліку». Правильний вибір теми забезпечує позитивну мотивацію і диференціацію в навчанні, активізує самостійну творчу діяльність студентів. Більше того, у зв'язку з трудомісткістю проектів неможливе їх виконання тільки в рамках практичних занять. Отже, найефективнішим є робота над проектом в малих групах, використовуючи для цього години, виділені на практичні заняття та самостійну роботу студентів.

За своєю структурою будь-яка проектна діяльність є багатоступеневою системою взаємозв'язаних етапів, а робота над будь-яким типом проекту включає три основні етапи: підготовчий, дослідницький і презентаційний. [4]

На першому підготовчому етапі викладач-координатор відбирає можливі теми і пропонує їх студентам; теми уточнюються і затверджуються в ході обговорення; призначаються наукові керівники; формуються творчі групи, розподіляються ролі і визначається підтема для кожного учасника. На підготовчому етапі розписується послідовність здійснення всього проекту, тому логічним результатом цього етапу є складений план-графік виконання проекту. Основною формою контролю може бути доповідь з обґрунтуванням актуальності, мети і задач проекту, а також експертна оцінка зовнішніх або внутрішніх фахівців і співбесіда з науковим керівником групи і координатором проекту.

На другому етапі здійснюється пошукова діяльність: збирається і обробляється інформація, готуються висновки і зіставляються з поставленими задачами; оформляються результати дослідження і готується звіт. Координатор проекту і наукові керівники консультують, координують і стимулюють діяльність студентів. Результатом пошукового етапу виступає звіт з проектування, а формою контролю, як і на першому етапі, є експертна оцінка зовнішніх або внутрішніх фахівців і співбесіда з керівником і координатором.

Звіт з проектування є важливим підсумком пошукового етапу. Слід звернути особливу увагу на його правильне виконання з урахуванням того, що він повинен складатися з введення, основної частини, висновку і списку джерел інформації. У введенні обґрунтовується вибір теми роботи, описується актуальність і суть проблеми, що вивчається; формулюються основні положення, мета і задачі проектної роботи; аналізуються джерела інформації. В основній частині описується вся проведена дослідницька робота з проблеми і обґрунтовуються результати дослідження. У висновку формулюються основні результати відповідно до задач проектної роботи і пропонуються шляхи рішення проблеми.

На завершальному етапі здійснюється публічна презентація проекту; проект представляється у вигляді конкретного «продукту»: доповіді, альбому, відеофільму і т.д.; викладач-координатор організовує експертизу; запрошуються незалежні спостерігачі. Робота над проектом завершується рефлексією, коли оцінюється робота проектної групи в цілому і кожного її учасника, а також аналізується процес роботи; після чого підводяться підсумки і висловлюються побажання.

Публічний захист проекту – важливий підсумок всієї проектної діяльності творчої групи, і тому в ній беруть участь всі її представники. Кожна група захищає свій проект за наперед обговореним планом. Цей захід стимулює формування у студентів відчуття відповідальності і вносить в навчальний процес дух здорової змагальності. Звичайно на захист відводиться 20-30 хвилин. Зміст і композиція публічного захисту проекту – ініціативне і творче право його авторів, проте у виступі обов'язково повинні бути подані наступні питання: обґрунтування вибраної теми і її актуальність; визначення мети і задач проекту, що представляється; суть виконаної роботи і практичні рекомендації. Після завершення свого виступу учасники творчої проектної групи, що представляли роботу, повинні відповісти на поставлені питання. Публічний захист проекту завершується обов'язковим наданням експертній комісії одного екземпляра проекту. [5]

Проектна технологія, заснована на ідеї взаємодії і співпраці студентів в ході навчального процесу, створює умови для розвитку у них необхідних якостей і як автономної, і як соціально-активної особи, здатної взаємодіяти в навчальній групі і брати на себе відповідальність за результати особистої і колективної пізнавальної діяльності. Це створює умови для соціалізації особи, розвиває її ділову активність, сприяє розвитку інноваційної культури. Саме такі якості необхідні, щоб стати кваліфікованими фахівцями. Ті соціальні ролі, які беруть і виконують студенти в ході роботи над проектами (організатора, лідера, виконавця і ін.), привчають і готують їх до виконання і рішення складних проблемних професійних задач в ситуаціях реальної взаємодії. [6, 7]

Узагальнюючи сказане, необхідно відзначити, що освітній проект має спрямованість на практичний результат, якого можна досягти при умінні самостійно мислити, вирішувати проблеми, залучати для цієї мети знання і уміння з різних галузей діяльності, уміння обґрунтовувати і ухвалювати рішення, уміння формулювати думки, уміння встановлювати соціальну взаємодію. Проектний підхід дозволяє наблизити навчання у вищих навчальних закладах до реальних умов професійної діяльності майбутніх фахівців, робить його мотиваційно-спрямованим, змістовним і доступним для студентів.

Список літератури

1. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход. / А.А. Вербицкий. – М., 2000. – 207 с.
2. Новиков А.М., Новиков Д.А. Образовательный проект: методология образовательной деятельности. // А.М. Новиков, Д.А. Новиков.– М.,2004. – 120 с.
3. Яковлева Н.Ф. Проектная деятельность в образовательном учреждении. / Н.Ф. Яковлева. – М., 2014. – 144 с.
4. Полат Е.С., Бухаркина М.Ю., Моисеева М.В., Петров А.Е. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. Под ред. Е.С. Полат. – М., 2007. – 272 с.
5. Чернилевский, Д. В. Дидактические технологии в высшей школе. / Д. В. Чернилевский. – М., ЮНИТИ, 2002. – 436 с.
6. Новикова Н.С. Проектная деятельность, 2017. [Электронный ресурс] // URL: <https://nashol.com/2017080595631/proektnaya-deyatelnostnovikova-n-s-2017.html>.
7. Erica Baker, Breanna Trygg, Patricia Otto, Margaret Tudor, Ph.D. and Lynne Ferguson Project-based Learning Model, Relevant Learning for the 21st Century, Pacific Education Institute, 2011, [Электронный ресурс] // URL: www.pacifieducationinstitute.org.